

Ako som neušiel

Miesto „zrazu“ bolo určené do Šaštína, do domu cestára Herzoga. Jeho syn Jozef už bol v Turíne. Zo železničnej stanice v Šaštíne sme sa po dvoch presúvali – kráčali do určeného domu. Bolo to okolo 22.00 hodiny.

Odtiaľ sme po polnoci v tichosti išli poľnou cestou do lesa, do hustej boriny (cca 6 m vysokej). Tá mala kónare až po zem a ihličie bolo suché. V strede borinky bolo voľné miesto, čistina, kde sme „dospali“ zvyšok noci a prežili aj deň. Zarazilo ma zloženie skupiny. Rátal som, že budeme sami mladí, 12 – 15 ľudí. Bolo nás však viac a boli tam aj starší kňazi – ThDr. Viliam Mitošinka, ThDr. Emil Šafár z Nitry a ďalší, s plne naloženými ruksakmi. Tam sme sa zoznámili. Osobne som sa spriatelil s laickým vodcom Ferdinandom Totkom.

V ďalšiu noc, okolo 22.00 hodiny sme vyšli v husom rade po poľnej ceste vedľa odvodňovacieho kanála. Prešmykli sme sa cez cestu a pokračovali priamo, až sme minuli lesík pri Moravskom Svätom Jáne s hustou borovinou. Za ním sme odbočili v pravom uhle na juh po poľnej ceste ku hrádzi rieky Morava.

Ledva sme sa prešmykli cez hradskú, nastali prvé problémy. Naši „starci“ stratili dych a pochod sa značne spomalil. Jeden z nich si musel dať pod jazyk glycerín. Jeho plecniak mi dal na chrbát don Dermek. Vtedy som pochopil náš handicap. Namiesto príchodu na hrádzu pred polnocou, sme sa tam dostali až okolo pol druhej v noci.

Voda bola vysoko

Ja som sa s Totkom, znalcom terénu, držal na konci toho roztiahnutého pomalého pochodu. Keď prví štyria prišli na hrádzu, zdesene pozerali na vodu, ktorá vystúpila z koryta a vlny narážali na spodok hrádze. Hlinka a Lovíšek zväžili situáciu a z hrádze odišli medzi prvými. Než som sa s Totkom dostal na hrádzu, už z nej všetci odchádzali. Prosil som Totku, aby vytiahol gumený čln, že ho nafúkam a my dvaja sa šikmo po vode nejako dostaneme do Rakúska. Ja som odišiel z PTP a Totka mal pri Viedni manželku s trojmesačnou dcérou. Totka namietal, ale keď videl, že na hrádzi sme ostali len my dvaja, súhlasil. Tak sme vybalili čln a autopumpu. Namontoval som pumpu a začal som rýchlo pumpovať vzduch do gumového člna. Nenamastená pumpa však vydávala kvíľivé zvuky. Iba trikrát so vtlačil vzduch a pochopil som, že kým by som natlačil potrebné množstvo vzduchu, tak piskot pumpy by nás prezradil. Odmontoval som pumpu a hodil do vody aj s člnom.

Miernym poklusom sme utekali späť do lesnej boriny. Naraz sme zastali ohromení zúfalým hlasom ThDr. Šafára z Nitry. Ležal na poľnej ceste a volal nás, aby sme ho zdvihli a zobrali so sebou. Skupina, s ktorou sa vracal od hrádze ani nezbadala, že odpadol. „Ak ma nezobe-

riete, budem kričať!!!“ Zdvihli sme ho, oblapil nás okolo krku a krokom sme sa blížili k lesíku. Hovorím mu: „Otče, tu v borinke vás zahrabeme do ihličia, aby ste neprechladli, a večer sa po vás vrátíme.“ A on na nás: „Nenechajte ma tu, lebo budem kričať.“ A ten krik by počuli nielen v dedine, ale aj hraničiar. Tak sme to s Tonkom vzdali, ľahli sme si v borinke do ihličia (okolo tretej hodiny v noci) a unavení pochodom na hrádzu a späť, sme zaspali. Nebyť tohto, mali sme možnosť ticho sa schovať v lese, zmiznúť na Záhorí a skryť sa. No o siedmej ráno už hraničiar vedeli všetko o našej skupine...

A bola bitka

Okolo deviatej nás zobudil brechot psov a hlas hraničiarov z megafónu: „Vyjdite z lesíka a vzdajte sa!“ Na to v polmetrovej výške prišla dávka z automatu a len tak sa na nás sypalo ihličie. Preplazili sme sa na okraj borinky a posunuli sa za statné hrubé stromy. Rýchle sme v hline vyhrabali jamky a uložili sme tam svoje veci – doklady, dýku na obranu proti psovi, buzolu, dokumenty na iné meno a peniaze. Potom sme sa zdvihli, dali ruky hore a hraničiar nás zatkli. Pána vikára Šafára sme zasa museli vliecť k hraničiarom, kde sme dostali prvú hraničiaru bitku, po ktorej som pol roka nepočul na ľavé ucho.

Na súde v Justičnom paláci som bol z celej skupiny odlúčený ako americký agent, ktorý sa dal z Linca previesť cez Moravu do Č-SR za účelom rozvracania republiky, súc ovešaný automatmi, guľometmi a granátmi. Takto ma prokurátor „vymaľoval“. Tomu, žiaľ, niekto aj uveril, čo však bola lož. Zápisnice pri výsluchoch, aj keď sú nami podpísané, nie sú v mnohom pravdivé, lebo sa tak stalo pod surovým nátlakom a po mučení. Vyšetovaný obyčajne ani nevedel, čo všetko je tam napísané, len si želal, aby sa mučenie už skončilo.

Pokiaľ ide o Hlinkovu informáciu don Revesovi uvedenú v knihe (str. 138), podľa mňa to vtedy tak nebolo, lebo on s Lovíškom odišli prví z hrádze a nijaký opísaný pokus s gumeným člnom sa nekonal. Pumpu i nenafúkaný čln som vtedy ja hodil do vody. Je ale možné a pravdepodobné, že čln bol použitý pri predchádzajúcich výpravách.

Dalo by sa hovoriť aj o ďalších chybách, ktoré sa podpísali pod neúspech výpravy, napríklad nepripravenosť na rozvodnenú Moravu, zaradenie starších chorých ľudí do skupiny, chýbajúce inštrukcie na ústup v prípade neprekonateľnej prekážky. Po predchádzajúcich úspešných prechodoch s tým organizátori nerátali a rozpuštenie zidených účastníkov už nebolo možné. Vraví sa, že po prehratej vojne je každý generál. Hlavný úmysel výpravy bol ale určite šlachetný. To všetko bolo dopustenie Božie, ktoré prijímam s pokorou!

Anton Semeš